

Bankaların ve Yetkili Müesseselerin Döviz Satışında BSMV Uygulaması

Vergi Bülteni

Bülent AK,
Yeminli Mali Müşavir
bak@konseydenetim.com.tr

Verginin Konusu ve Vergiyi Doğuran Olay

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 2 nci maddesinin (h) bendinde döviz (kambiyo); efektif dâhil yabancı parayla ödemeyi sağlayan her nev'i hesap, belge ve vasıtalar olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla, kambiyo olarak değerlendirilen söz konusu hesap, belge ve vasıtaların ana unsur olduğu işlemlerin kambiyo işlemi olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

6802 sayılı Kanunun 31 inci maddesi uyarınca; bankaların, katılım bankalarının ve yetkili müesseselerinin, kambiyo alım ve satım muamelelerinde döviz satışı ile birlikte vergiyi doğuran olay gerçekleşmekte ve döviz satış tutarının tamamı vergiye tabi bulunmaktadır.

Verginin Mükellefi

Bankaların, yetkili müesseselerin (döviz bürolarının) ve katılım bankalarının, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkındaki Kararlar ve bu kararlara istinaden çıkarılan tebliğlere uygun olarak yaptıkları döviz satış tutarları üzerinden banka ve sigorta muameleleri vergisini hesaplamaları ve beyan etmeleri gerekmektedir.

Ancak, şunu hemen belirtelim. Banka ve sigorta muamelelerinin mükellefi, her ne kadar bankalar ve yetkili müesseseler olsa da, uygulamada söz konusu vergi müşterilere yansıtılmaktadır. Yani döviz satışı yapılırken hesaplanarak tahakkuk ettirilen vergi tutarı, döviz alımını yapan müşteriden tahsil edilmektedir. Diğer bir ifade şekliyle, verginin ödeyicisi döviz alımında bulunan gerçek veya tüzel kişilerdir.

Verginin Matrahı

6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu'nun 31. Maddesinin ikinci fıkrasında, kambiyo alım ve satım muamelelerinde kambiyo satışlarının tutarının vergiye tabi matrah olacağı hükmüne yer verilmiştir.

Verginin Oranı

Gider Vergileri Kanunu'nun 33. Maddesinde, banka ve sigorta muameleleri vergisinin oranının % 5, kambiyo muamelelerinde ise matrahın binde biri olacağı hükme bağlanmıştır.

Kanun koyucu, kambiyo muameleleri dışında kalan banka muamelelerinde verginin doğması için her iki şartın gerçekleşmesini yani, bir muamele yapılmasını ve lehe para kalmasını şart koştuğu halde, kambiyo muamelelerinde bu şartı aramamış, sadece kambiyo satışının yapılmasını verginin doğması için yeterli görmüştür.

Vergi oranının, genel banka muamelelerinde % 5 ve kambiyo muamelelerinde % 01 olarak farklı tespit edilmesinin amacı da budur. Buna göre kambiyo satışlarının vergilendirilmesinde, satış bedelinin alış kurunun üzerinde olup olmaması, bu satıştan banka lehine bir para kalıp kalmaması hususu önem arz etmemektedir.

Yukarıda belirtilen açıklamalardan da anlaşılacağı üzere; döviz satım muamelesi ile tek bir muamele yapılmakta ve bu kambiyo muamelesi binde bir oranında Banka ve Sigorta Muameleleri vergisine tabi tutulmaktadır.

Ancak, söz konusu verginin oranını sifıra kadar indirmeye ve binde bir oranını aşmayacak şekilde yeniden tespit etmeye ilişkin olarak Cumhurbaşkanına (Değişiklik öncesinde Bakanlar Kuruluna) yetki verilmiş bulunmaktadır.

Nitekim, 31/03/2008 Tarihli ve 2008/13459 Sayılı B.K.K. ile söz konusu yetki kullanılmış olup, 1 Mayıs 2008 tarihinden bu yana kambiyo muamelelerinde satış üzerinden alınacak banka ve sigorta muameleleri vergisinin oranı sıfır olarak uygulanmakta idi.

Ancak, son dönemlerde döviz kurlarında yaşanan hızlı artışlar sonrasında, dövizde olan spekülasyon talepleri kesmek üzere alınan bir dizi önlem çerçevesinde, kambiyo muamelelerinde uygulanmakta olan BSMV'nin oranının da gözden geçirilmesi gereği duyulmuştur.

1106 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla, 15.05.2019 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere, kambiyo muamelelerinde satış tutarı üzerinden binde bir oranında olmak üzere banka ve sigorta muameleleri vergisi uygulamaya konulmuştur.

Sıfır Vergi Oranı Uygulanacak Döviz Satışları

1106 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla, bankaların ve yetkili müesseselerin döviz satışları üzerinden binde bir oranında banka ve sigorta muameleleri getirilmekle birlikte, anılan Karar uyarınca aşağıda gösterilen kambiyo muamelelerinde, satış tutarı üzerinden alınacak banka ve sigorta muameleleri vergisinin oranı sıfır olarak belirlenmiştir.

- 1) Bankalar ile yetkili müesseselerin kendi aralarında veya birbirlerine yaptıkları kambiyo satışları,
- 2) Hazine ve Maliye Bakanlığına yapılan kambiyo satışları,
- 3) Döviz kredisinin ödenmesine yönelik olarak, döviz kredisi kullanılan ya da kullanımına aracılık eden banka tarafından kredi borçlusuna yapılan kambiyo satışları,

Sanayici ve İhracatçıya Müjde

1149 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla, sanayici ve ihracatçımızı desteklemek üzere, 18.06.2019 tarihinden geçerli olmak üzere, 98/11591 sayılı B.K.K.'nın eki Kararın 1. Maddesinin 1. Fıkrasının (e) bendine aşağıda yer alan alt bentler eklenmiştir.

4) Sanayi sicil belgesini haiz işletmelere yapılan kambiyo satışları,

5) İhracatçı Birliklerine üye olan ihracatçılara yapılan kambiyo satışları,

Bu çerçevede, sanayi sicil belgesine haiz sanayicilerimize ve ihracatçı birliklerine üye olan ihracatçılarımıza yapılan döviz satışlarına uygulanacak BSMV'nin oranı sıfır olarak belirlenmiş olup, döviz ihtiyacı bulunan sanayici ve ihracatçının bu yöndeki sıkıntıları giderilmiştir.

Sıfır Orana Tabi Döviz Satışlarının da Beyanı Gerekiyor

6802 sayılı Kanunun "Beyanname verilme zamanı ve yeri" başlıklı 47. maddesinin (a) fıkrasında, "...her mükellef, bir ay içindeki vergiye tabi muamelelerini bir beyanname ile ertesi ayın 15 inci günü akşamına kadar ... banka ve sigorta hizmetleri vergisinde muamelelerin yapıldığı yer vergi dairesine bildirmek mecburiyetindedir." hükmü yer almaktadır. Aynı maddenin (e) fıkrasında ise; "Herhangi bir vergi döneminde, vergiye tabi muameleleri bulunmayan mükellefler de keyfiyeti aynı müddetler içinde, vergi beyanamesi ile bildirmeye mecburdurlar." hükmü bulunmaktadır.

Yukarıda yer alan hükümler dolayısıyla, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi mükellefleri, vergilendirme dönemi içinde vergiye tabi işlemleri bulunmasa da, bu durumlarını vergi beyanamesi ile bildirmeye mecburdur. Bu nedenle, vergi dönemi içinde sadece vergi oranı sıfır olarak belirlenmiş döviz satış işlemleri bulunan mükelleflerin (yetkili müesseseler dahil) de bu işlemlerini beyanname ile bildirmeleri gerekmektedir.

KONSEY
VERGİ - DENETİM - DANIŞMANLIK

KonseY Yeminli Mali Müşavirlik
Denetim ve Danışmanlık Ltd. Şti.

Mustafa Kemal Mh.
Dumlupınar Blv. No. 274/2
Mahall Ankara C2 Blok
Kat: 21 D: 177
06530 Çankaya - Ankara

TEL: (312) 504 63 36
GSM: (532) 221 40 41

www.konseYdenetim.com.tr